

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ
Аударма ісі және шетел тілдері кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6B02301 Аударма және аударматану білім бағдарламасы

Атырау, 2023

Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ

Бекітемін
Академиялық мәселелер
жөніндегі проректор
А.Е. Чукуров
«16» 01 2023 ж.

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ

6B02301 – Аударма және аударматану білім бағдарламасы студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды қорытынды аттестаттауды өткізу ережелері негізінде әзірленген (СМЖ №025)

Құрастырушылар:

Ф.ғ.к., қауымдастырылған профессор Хайржанова А.Х.

Аға оқытушы, магистр Мустағалиева Г.С.

Аға оқытушы, магистр Сағидоллина Ш.И.

Кафедра мәжілісінде ұсынылған

Хаттама № 6 « 11 » 01 2023 ж.

Кафедра меңгерушісі Ш-1

Факультеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған _____

« 16 » 01 2023 ж. Хаттама № 5

ОӘК төрағасы Шифа Султанмухамбетовна С.С.

КЕЛІСІЛДІ

Факультет деканы Шифа Султанмухамбетовна С.С. « 18 » 01 2023 ж.

ББАСАЖДҚК басшысы Сәуіржанов « 30 » 01 2023 ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған

« 30 » 01 2023 ж. Хаттама № 3

1. Қорытынды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

Қорытынды аттестаттау жоғарғы оқу орнында академиялық күнтізбе мен мамандықтың оқу жұмыс жоспары негізінде өтеді. Бітірушілердің қорытынды аттестациясы Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында көрсетілген негіз бойынша өткізіледі.

Қорытынды аттестаттаудың **мақсаты** 6B02301 Аударма және Аударматану білім беру бағдарламасы бойынша студенттердің білімдері мен дағдыларының деңгейін тексеру және студенттердің қабілеттерін, оқу нәтижелерін, түлектердің қол жеткізілген және негізгі құзыреттіліктерді бағалау болып табылады.

Алға қойылған мақсат мынадай **міндеттерді** шешуді талап етеді:

- Тілдік құзыреттілік, оның ішінде грамматика, лексика, фонетика, жазу және ауызша сөйлеу саласындағы білім мен дағдыларды тексеру.
- Өр түрлі күрделілік пен тақырыптағы мәтіндерді, оның ішінде арнайы әдебиеттерді, техникалық құжаттаманы және ғылыми жұмыстарды талдау және аудару қабілетін бағалау.
- Сөздіктерді, электрондық дерекқорларды және аудармашы бағдарламаларды қоса алғанда, әртүрлі тілдік ресурстармен жұмыс істеу қабілетін тексеру.
- Командада жұмыс істеу және клиенттермен және Тапсырыс берушілермен өзара әрекеттесу қабілетін бағалау.
- Өртүрлі жағдайлар мен контексттер шеңберінде аудармашының кәсіби этикасы мен мінез-құлық нормаларын білу мен түсінуді тексеру.
- Уақытты және басымдықтарды басқаруды қоса алғанда, өз жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру қабілетін бағалау, сондай-ақ қысыммен және қысқа мерзімде жұмыс істеу қабілетін бағалау.

2. Қорытынды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер

ҚА барысында білім алушылар келесі құзыреттіліктерінің қалыптасқанын көрсетуі тиіс

2.1. Әмбебап (базалық) құзыреттіліктер (ӘҚ):

Әмбебап (базалық құзыреттілік) – маманның әмбебап, зияткерлік, коммуникативтік, эмоционалды және еріккүштік қасиеттерге (білім, дағдылар, қасиеттер мен қабілеттер) негізделген кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- аударма қызметіне байланысты проблемалық жағдайларды талдай білу;
- практикалық аударма мәселелерін шешу барысында басқа пәндер бойынша білімді шығармашылықпен қолдана білу;
- әртүрлі әдістерді, соның ішінде заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, аударма қызметін жүзеге асыру үшін қажетті деректерді іздеу, талдау және өңдеу білігі.
- кәсіби қызметтің міндеттерін шешу үшін ауызша және жазбаша түрде шет тілінде кәсіби коммуникацияны жүзеге асыруға дайын болу;
- күнделікті жағдайларда өндірістік мәселелерді шешу үшін ғылыми ойлауды дамыту және қолдану, өзінің кәсіби қызметінде логикалық ойлау (логика және кеңістіктік ойлау) және презентация (формулалар, модельдер, конструкциялар, графиктер, кестелер) тәсілдерін қолдану және жоғары білімді тұлғаны қалыптастыруға ықпал ететін іргелі математикалық, жаратылыстану-ғылыми және техникалық пәндер бойынша базалық білімге ие болу, кең ой-өрісі мен ойлау мәдениеті болу;
- кәсіби қызмет саласындағы ғылым мен практиканың өзекті мәселелері бойынша өз пікірін тұжырымдау және білдіру, күрделілігі әртүрлі дәрежедегі және әртүрлі тақырыптағы ғылыми-техникалық мәтінді аудару, аударманы орындау (синхронды, дәйекті, жазбаша және т.б.).
- кәсіби мәселелерді шешуде жүйелі теориялық және практикалық білімді қолдануға дайын болу.

2.2. Жалпыкәсіптік құзыреттер (ЖКҚ):

Жалпы кәсіби құзыреттілік-маманның кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ықпалдастырылған білім, дағдылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- Әлеуметтік және тікелей кәсіби міндеттерді шешуде ынтымақтастықты қамтамасыз ету мақсатында әлеуметтік өзара іс-қимылдың әртүрлі нысандарын жүзеге асыру қабілеті;
- Әлеуметтік және кәсіби байланыстардың қажетті шарты ретінде әлеуметтік-мәдени және мәдениетаралық қарым-қатынас жасау қабілеті;
- шет тіліндегі мәдениеттің өзіндік ерекшелігін және құндылық бағдарларын құрметтеу;
- өзін-өзі тәрбиелеу және өзінің кәсіби деңгейін үнемі жетілдіру, жалпы мәдени көкжиегін кеңейту қабілеті;
- жоғары эмоционалды шиеленіс жағдайында жұмыс істеу қабілеті;
- экономикалық, қаржылық және техникалық салалардағы мамандармен ынтымақтастық қабілеті.

2.3. Кәсіптік құзыреттер (КҚ):

Кәсіби құзыреттілік – маманның нақты білім, білік, дағды негізінде таңдалған қызмет саласындағы кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- тіларалық және мәдениетаралық медиацияны қамтамасыз ету құралы ретінде аударманың міндеттері мен рөлін білу;
- лексикалық және грамматикалық жүйелер мен екі тілдің категорияларын, әртүрлі семантикалық ақпаратты білдіру құралдарын салыстырмалы талдау әдістемесін меңгеру;
- бастапқы мәлімдемені дәл қабылдауға, аударма процесінде ықтимал когнитивті диссонанс пен сәйкессіздіктерді болжауға және оларды жеңу тәсілдеріне ықпал ететін жазбаша мәтінді аударма алдындағы талдау әдістемесін меңгеру;
- анықтамалық, арнайы экономикалық әдебиеттерде және компьютерлік желіде ақпаратты бағдарланған іздеуді қоса алғанда, жазбаша аударманы орындауға дайындық әдістемесін қолдана білу;
- аударма тақырыбына байланысты білімнің экономикалық саласы туралы жүйелі түсінік құра білу;
- сөздіктерді, анықтамалықтарды, деректер банктерін және электрондық ақпарат көздерін қоса алғанда, басқа да ақпарат көздерін пайдалана білу;
- экономикалық және қоғамдық-саяси сипаттағы мәтіндердің жазбаша аудармаларын орындау;
- жазбаша аудармада эквиваленттілікке қол жеткізудің негізгі тәсілдерін білу және негізгі лексика-грамматикалық және синтаксистік түрлендірулерді қолдана білу;
- аударма кезінде мәтінді когнитивті-прагматикалық және әлеуметтік-мәдени бейімдеу әдістерін меңгеру;
- компьютерлік мәтіндік редакторда аударма мәтінін дұрыс рәсімдеу мүмкіндігі;
- аударма мәтінін бақылау редакциялауды және аудармадан кейінгі өзін-өзі өңдеуді жүзеге асыру мүмкіндігі;
- анықтамалық әдебиетте, арнайы экономикалық әдебиетте және компьютерлік желіде ақпаратты бағдарланған іздеуді қоса алғанда, ауызша аударманы орындауға дайындық әдістемесін меңгеру;
- лексикалық эквиваленттілік нормаларын сақтай отырып, бастапқы мәтіннің стилистикалық және уақытша сипаттамаларын ескере отырып, түпнұсқа мәтіннің грамматикалық, синтаксистік және стилистикалық нормаларын сақтай отырып, әлеуметтік-экономикалық бағыттылықты шет тілінен ана тіліне және ана тілінен шет тіліне ауызша дәйекті аударуды жүзеге асыру мүмкіндігі;
- қоғамдық-саяси, экономикалық және өзге де арнайы мәтіндерді аннотациялау және рефераттау дағдыларын меңгеру; іскерлік хат алмасуды жүргізу, әртүрлі үлгідегі іскерлік хаттардың мәтіндерін ресімдеу, келісімшартты, бизнес-жоспарды аудару білу, өтінім жасай

білу; саяси, экономикалық, ғылыми және мәдени мәселелер бойынша ауызша монологиялық және диалогтік сөйлеуді аудару білу;
- бір жұмыс тілінен екіншісіне жылдам ауысу дағдыларын меңгеру;
- тілдераралық және мәдениетаралық қарым-қатынастың әртүрлі жағдайларында аудармашының этикеті мен мінез-құлық ережелерін білу.

3. Қорытынды аттестаттау көлемі, құрылымы және мазмұны

Университетте қорытынды аттестаттау дипломдық жұмысты (жобаны) қорғау немесе кешенді емтиханды тапсыру түрінде өткізіледі. Қорытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредитті құрайды. ҚА ұзақтығы – 6 апта.

Білім беру бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау мыналарды қамтиды:

- дипломдық жұмысты (жобаны) дайындау және қорғау;
- кешенді емтихан тапсыруға дайындық және тапсыру.

3.1 Кешенді емтихан

Кешенді емтиханның мақсаты – түлектің кәсіби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметі саласындағы практикалық мәселелерді шешуге қабілеттілігін анықтау.

Кешенді емтихан ауызша өткізіледі. Кешенді емтихан алдында білім алушыларға қорытынды аттестаттауға шығарылатын мәселелер бойынша кеңес беру жүргізіледі.

Емтихан материалдарын Көптілді білім беру факультетінің Ғылыми кеңесі бекітеді. Емтихан билеттеріне факультет деканы мен кафедра меңгерушісі қол қояды.

Кешенді емтихан бір кезеңде өткізіледі: Аттестаттау комиссиясының ашық отырысында студенттер билет суырады, бір билетте бес сұрақтан болады, билеттің алғашқы сұрағы «Аударма теориясы» пәнінен қамтылса, екінші сұрағы «Оқылатын тіл теориясының негіздері» пәнінен, үшінші сұрағы «Мәдениетаралық қарым-қатынас теориясы мен практикасы» пәнінен ағылшын тіліндегі мәтінді қазақшаға, қазақ тіліндегі мәтінді ағылшыншаға аударады, соңғы екі сұрақтар «Екінші шет тілі аударма практикасы» пәндерінен мәтінді аудару және резюме жазып, билеттер бойынша емтихан тапсырылады. Билеттер бойынша емтихан өткізу кезінде емтихан тапсырушыға жауап беруге дайындалу үшін 1 сағат беріледі. Емтихан билетінің сұрақтарына білім алушы көпшілік алдында жауап береді. АҚ мүшелері қарастырылып отырған тақырыптар бойынша білім алушының білім тереңдігін анықтау мақсатында қосымша сұрақтар қоюға құқылы. Емтихан билетінің сұрақтарына ауызша жауап беру ұзақтығы 30 минуттан аспауы тиіс. Емтиханға жауап беруге дайындық барысында осы ҚА бағдарламасын және осы бағдарламаның 3.3-тармағында көрсетілген әдебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

3.2 Кешенді емтиханға шығарылатын сұрақтары бар пәндер тізбесі

Пән бойынша қорытынды аттестаттаудың болжамды тақырыптары:

«Аударма теориясы» пәні бойынша

- 1) The subject, aims and methods of investigations of Translation theory.
- 2) Types of translation theory.
- 3) Translation Definition
- 4) Translation Models.
- 5) Classification of translation based on physical parameters
- 6) Comparative analysis of interpretation and written translation.
- 7) Types of interpretation. Its peculiarities
- 8) Types of written translation.
- 9) Peculiarities of at-sight translation. Compare and contrast at-sight translation, interpretation and written translation.
- 10) Translation Process

- 11) Stages of the translation process.
- 12) Translation equivalence.
- 13) Types and degrees of translation equivalence
- 14) Pragmatic aspect of translation.
- 15) Translation Norms. Types of translation norms.
- 16) Lexical Differences Between Languages
- 17) Lexical translation equivalents. Types of equivalents.
- 18) Comparative analysis of lexical transformations.
- 19) Translation of lexical non-equivalents.
- 20) Transformation of phraseological units.
- 21) Grammatical problems of translation.
- 22) Types of grammatical equivalents.
- 23) Translation of full and partial grammatical equivalents.
- 24) Translation of grammatical non-equivalents.
- 25) Grammatical translation transformations.
- 26) Peculiarities of translating belles-letters style.
- 27) Characteristics of publicist style. Ways of translating it.
- 28) Translation of scientific – technical style.
- 29) Translation of style of official documents.
- 30) The role of translation nowadays.

Пән бойынша қорытынды аттестаттаудың болжамды тақырыптары:

«Оқылатын тіл теориясының негіздері» пәні бойынша

- 1) What does the basis of English language theory investigate?
- 2) What are the main components of the Basis of English language theory?
- 3) What is the object of analysis of phonetics?
- 4) What do we refer to articulatory aspect of phonetics? Describe this aspect.
- 5) What is the aim of acoustic aspect of phonetics?
- 6) Characterize linguistic aspect of phonetics.
- 7) What is the difference between Theoretical and practical phonetics?
- 8) What are the two major classes of sounds traditionally distinguished in any language?
- 9) What is the distinction of consonants and vowels based on?
- 10) Characterize the classification of English consonants due to degree of noise.
- 11) Speak of classification of consonants according to the place of articulation.
- 12) What consonants are considered sonorants?
- 13) Speak on the problem of affricates in English?
- 14) Who was the first linguist who tried to classify the English vowels?
- 15) What are types of vowels do British and American phoneticians stick to?
- 16) What phonetic styles do you know? Characterize them.
- 17) Give definition of syllables.
- 18) What do you know about place of word stress in English?
- 19) Speak on degrees of stress; characterize functions and tendencies of the English stress?
- 20) What are numerous variations of English word stress systematized in?
- 21) What is the object of lexicology?
- 22) What types of lexicology do you know?
- 23) What words are treated as homonyms?
- 24) What types of homonyms do we distinguish?
- 25) What words are paronyms?
- 26) What is the difference between roots and affixes?
- 27) What types of affixes do you know?
- 28) What is the difference between functional and derivational affixes?
- 29) What is the difference between free and set expressions?

- 30) What group of words are called phraseological units?
- 31) How many types of phraseological units do we distinguish?
- 32) What kind of words belong to slangs and argots?
- 33) What kind of language is called Standard English?
- 34) What English dialects do we distinguish? Characterize them

3.3 Кешенді емтиханда пайдалануға рұқсат етілген әдебиеттер тізімі (бар болса)

1. Гарбовский Н.К. Теория перевода. - М., 2015.
2. Казакова Т.А. Практические основы перевода. - СПб., 2010.
3. Бархударов Л.С. Что нужно знать переводчику? // Тетради переводчика. В. - М.: Межд. отношения, 2014.
4. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. - М., 2018.
5. Абдрахимова Г.Б. Роль предпереводческого анализа для достижения адекватности перевода // Мир языка: Мат. II Междунар. научно-теор. конф., Ч. I.-Алматы, 2020
6. Жақыпов Ж.А. Аудармашы анықтамалығы. Алматы : Сардар, 2009.
7. Брандес М.П., Провоторов В.И. Предпереводческий анализ текста. – М.,2013.
8. Алексеева, И.С. Введение в переводоведение: учеб. Пособие для студ. филолог. и лингвист. фак. вузов. - 2-е изд, стер.- СПб.: Академия, 2016.-352 с.
9. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая школа, 2010. – 416 с.

3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар

Қорытынды аттестаттауға жұмыс және жеке оқу жоспары мен жұмыс оқу бағдарламаларының талаптарына сәйкес білім беру процесін толық аяқтаған студенттер жіберіледі. Білім беру процесінің аяқталуына негізгі критерийі студенттердің жоғары білім беру мамандықтарының МЖМБС талаптарына сәйкес оқытудың теориялық курсы мен кәсіптік практиканың қажетті көлемін игеру болып табылады.

Кешенді емтихан – бұл бір уақытта бірнеше байланыста пәндер бойынша білімді тексеру. Сынақтан бір ай бұрын билеттерге арналған сұрақтар мен тапсырмалардың тізімі жасалады. Әрине, студенттерге олардың толық мазмұны ашылмайды. Бірақ кешенді емтиханнан 2 апта бұрын оларға зерттелген материалды қайталау үшін сұрақтар қойылады. Студенттерге әр пән бойынша дайындыққа қатысты ұсыныстар оқу жоспарына сәйкес өткізілетін консультацияларда айтылады.

Емтиханды ауызша нысанда тапсыру кезінде үй-жайға бір мезгілде 5-тен аспайтын емтихан алушы жіберіледі. Алдымен жауап бергісі келетін студентке дайындық үшін 20-30 минут беріледі. Таңдалған билет бойынша жауап беру қиын болған жағдайда, студент басқасын шығаруға құқылы. Оған дайындық уақыты ұзартылады, бірақ емтихан бағасы 1 ұпайға төмендейді. Жауап беру кезінде қателіктер жіберген студентке емтихан алушы қосымша немесе нақтылау сұрақтарын қоя алады. Кешенді емтихан нәтижелері бойынша көптеген оқу орындарында бір жалпы баға қойылады. Ол оған енгізілген барлық пәндер бойынша бағалау болып саналады және тиісті ведомостарға енгізіледі. Жалпы кешенді емтихан өткізу бірден бірнеше міндеттерді шешеді. Бір жағынан, бұл аралық аттестаттау сағаттарының санын шектеуге мүмкіндік береді, ал екінші жағынан, зерттелетін пәндерді қабылдаудың тұтастығын тексеруге мүмкіндік береді.

Оң бағаны арттыру мақсатында қорытынды емтиханды қайта тапсыруға және дипломдық жұмысты (жобаны) қорғауға жол берілмейді. «Қанағаттанарлықсыз» деген баға алған тұлғаларға қорытынды емтихандарды қайта тапсыруға және/немесе диплом жұмысын қайта қорғауға қорытынды аттестаттаудың осы кезеңінде рұқсат етілмейді.

3.5 Мемлекеттік емтихан тапсыру нәтижелерін бағалау критерийлері

Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық баламасы	Пайыздық мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	
Fx	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-49	

Балл		Бағалау критерийлері:
A	95-100	Тақырып зерттелетін мәселе бойынша терең және толық білімді көрсету; Ауызша берілген ақпаратты қабылдау және түсіну арқылы басты ойды ұғу. Сөйлеушінің ойын аңғару және сөз астарынан түсіне білу. Өз ойын жеткізу барысында ресми және бейресми сөйлеу стильдерін еркін қолдану. Жоспарлау, сауатты жазу. Зерттелген материал негізінде толық және дұрыс жауап құра білу; Негізгі ережелерді бөліп көрсету, нақты мысалдармен, фактілермен жауапты өз бетінше қолдау; талдау жасау, қорытындылау.
A-	90-94	Әдеби, ғылыми немесе т.б. мәтіндерді оқу арқылы негізгі ойды ұғыну. Сөздердің мағынасын аша білу, түрлі ағымдық ақпараттарды пайдалану арқылы оқыған мәтінді тереңінен зерттеу. Мәселенің тұжырымдамасында қарастырылған мәселе нақты тұжырымдалған. Жауаптың мазмұны бағдарлама тарапына сәйкес жеткілікті түрде толық баяндалған. Жауаптың мазмұны дәйекті түрде берілген. Маңызды нақты қателіктер жоқ. Қорытындылар сенімді және бай нақты материалға сүйенеді. Бірақ мәселе ұсынған тақырыптан тек 1-2 шамалы ауытқулар бар; 1-2 маңызды емес нақты қателіктер, сондай-ақ сәйкестік критерийлерінде көрсетілген талаптарды бұзатын басқа типтегі елеусіз қателіктер
B+	85-89	Тақырып бойынша негізгі бағдарламалық материалды білу. Толық және дұрыс жауап; зерттелген материалды көбейту кезіндегі кішігірім қателіктер мен кемшіліктер, ғылыми терминдерді қолданудағы немесе тұжырымдар мен жалпылаудағы түсініктердің анықтамалары дәлелсіздіктер; материал белгілі бір логикалық ретпен баяндалады. Бірақ бұл ретте бір өрескел қателік немесе екіден көп емес кемшіліктер жіберіледі және студент оларды талап еткенде немесе оқытушының аздаған көмегі арқылы өз бетінше түзете алады; негізінен оқу материалын меңгерген; нақты мысалдармен жауапты растайды.
B	80-84	Зерттелген материалдағы негізгі ережелерді өз бетінше бөліп көрсете білу; фактілер мен мысалдар негізінде жалпылау, қорытынды жасау, ішкі байланыстар орнату. Алған білімдерін тәжірибеде қолдану, ғылыми терминдерді қолдану. Бірақ анықтамалық әдебиеттермен, оқулықтармен,

		бастапқы дерек көздермен жұмыс істеу дағдысы жеткіліксіз (дұрыс бағдарланған, бірақ баяу жұмыс істейді) Презентацияда өрескел қателіктер жіберіледі.
B-	75-79	Кейбір маңызды фактілер назардан тыс қалады, бірақ тұжырымдар дұрыс; фактілер әрқашан сәйкес келмейді және бөлек мәселеге қатысты емес; негізгі мәселе ерекшеленеді, бірақ әрқашан терең түсінілмейді; барлық сұрақтар сәтті бола бермейді; барлық қарама-қайшылықтар ерекшеленбейді.
C+	70-74	Жауапта тақырыптан айтарлықтай ауытқулар бар. Мәселеде қарастырылған мәселені талдау фрагментті, толық емес.
C	65-69	Студент тек кейбір жағдайларда зерттелетін позицияның жалпы проблемалармен байланысын көрсетті; ұсынылған сұраққа жауап беру үшін маңызды негізгі ұғымдарды білу және оларды жауап беру процесінде кодана білу.
C-	60-64	Себеп-салдарлық байланыстардың ішінара бұзылуы; кішігірім логикалық дәлелсіздіктер, бірқатар негізгі фактілердегі қателіктер және барлық дерлік мәліметтер келтірілген, бірақ талданбаған; фактілер әрқашан пікірлерден бөлінбейді, бірақ студент олардың арасындағы айырмашылықты түсінуде.
D+	55-59	Көптеген маңызды фактілер жоқ, қорытындылар жасалмайды; фактілер қарастырылып отырған мәселеге сәйкес келмейді, оларды салыстыру жоқ; негізгі мәселені бөлектей алмау (тіпті қате); көптеген нақты қателіктер бар. Студенттің жауабында талданатын мәселенің іргелі және іргелі мәселелермен байланысы туралы түсінік жоқ;
D	50-54	Қойылған мәселелер шегінде бағдарламалық материалдың маңызды және негізгі бөлігін түсінбеу және білмеу, оларды нақты мәселелерді шешуге қолдану мүмкін емес. Жауап беру кезінде өрескел қателіктер жіберілді, оны студент тіпті жетекші сұрақтардың көмегімен түзете алмайды.
Fx	25-49	Материалдың негізгі мазмұны игерілмеген немесе ашылмаған; қорытындылар мен жалпылаудың болмауы. Студенттің жауабындағы айтылым, сөйлеу кезіндегі өрескел қателіктер.
F	1-24	Жауапты ұсыну процесінде тақырыптан және зерттелетін бағдарламадан айтарлықтай ауытқу. Жауап беруден бас тарту.

4. Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері

Университетте негізгі білім беру бағдарламасында жоспарланған оқыту нәтижелеріне қол жеткізуді және білім беру бағдарламасында мәлімделген барлық құзыреттердің қалыптасу деңгейін бағалауға мүмкіндік беретін мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдардың білім алушылары үшін бейімделген бақылау-өлшеу материалдары әзірленеді. Бұл ретте білім алушы мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін ағымдағы және қорытынды аттестаттауды өткізу нысаны жеке психофизикалық ерекшеліктері ескеріле отырып (ауызша, қағаздағы жазбаша, компьютердегі жазбаша, тест тілеу нысанындағы және т.б.) белгіленеді. Қажет болған жағдайда білім алушыға сынақта немесе емтиханда жауап дайындау үшін қосымша уақыт, сондай-ақ мамандандырылған аудитория беріледі.